

MASAL DER Kİ: ÇÖZÜM DAĞIN ARDINDADIR

Dursun Ali Tökel

■ *Türk Dili* dergisinin Aralık 2022 sayısında yayınlanan “Hayat Sorunlar Yumağı Masal Çözümler Hazinesi” başlıklı yazımızda, masalların hayatta karşılaşacağımız nice sorunun çözümü için mükemmel anahtarlar taşıdığını, bu masallardan ve hâliyle o çözümlerden mahrum büyüyen insanların hayatın hayhuyu içerisinde düştükleri girdaptan çıkış için çok önemli bir yardımcıdan mahrum kaldıklarını, birkaç örnek eşliğinde anlatmaya çalışmıştık.

Kendi kültürel kodlarını taşıyan masallarla büyüyen nesiller, masalların pek çok faydası yanında en görünür şekilde bu “çözüm önerileri”yle zenginleşmekte ve hayatın nice darbesine daha mukavim durabilmektedir.

Bu çözümlerin kimi bilinçaltımızla irtibatlıdır.

Mesela masalarda değerli bir nesneyi almaya giden kahraman, değerli nesnenin nerede olduğu bilmez. Bunu sorup öğrenmesi lazımdır. Yola koyulur ve karşısına ya yaşlı/ak sakallı biri çıkar ya da bir derviş. Kahramanımız bu yaşlı veya derviş kişiye sorar. Neden *yaşlı* veya *derviş* biridir bu? Masal bize der ki *eğer değerli bir nesneye ulaşmak istiyorsak bilge, tecrübeli kişilere danış, danışmadan yola çıkma.*

Bu yaşlı veya derviş kişi de eğer değerli nesnenin yerini biliyorsa genellikle şöyle der: “*Şu dağın ardında bir saray/çeşme/vadi/kuyu vardır...*”

Bu tariflerde daima şu dikkati çeker: “*Dağın ardı.*”

Neden “*Dağın tepesi veya zirvesi*” değil de “*Dağın ardı*”. Mesela şunun gibi: “*Şu dağların ardındaki devler ağasının kır atını kaçırap getireceğim...*”¹

¹ Tahir Alangu, *Keloğlan Masalları*, YKY, İsyantul 2022, 20. Baskı, s. 130.

Dağın zirvesi derse insanın gözü korkar, “o zirveye nasıl çıkacağım şimdi?” Ama “Dağın ardı” derse, dağın zirvesi bir hedef değil, üzerinden geçilen bir yol olur ve göz de korkmaz böylece. Bu şu demektir: “Hedef ne kadar uzak ve ulaşılması da ne kadar zorsa nesne o kadar kıymetlidir.”

Mesela bir soru daha: Masalarda kıymetli nesneyi almaya giden kahramanımız ayaklarına neden *demir çarık* giyer, neden eline *demir değnek/baston*, yanına da *yedi yıllık yiyecek* alır? Şunun gibi: “Kız âh edip babasından bir demir çarık ve bir demir değnek ister...”² Veya şöyle: “Babasından bir demir çarık, demir asa, anasından da yedi yıllık azıkla eski püskü bir aba ister.”³

Bu, bize der ki değerli nesneye ulaşmak çok uzun, yıpratıcı, meşakkatli yolları yürümeyi göze almakla olur. Hedefe varmak için çok yollar gidilecek, çok dağlar aşılacak, çok vadiler geçilecek.

Bu kadarla kalsa yine iyi... Bazen bu hedefe varmak o kadar imkânsız gibi gösterilir ki: “Padişah oğlu, padişah oğlu! Kafdağı’ndan öte yedi dağ aşacaksın, yedi deniz geçeceksin, sonra karşına yedi yol çıkar, bu yollardan birini tutup tam yedi yıl, yedi ay gideceksin...” Peki bunca meşakkat çekildi de hedefe ulaşıldı mı bari? Ne gezer, o da kesin değil, bir ihtimal: “Bir gün bakarsın ki Nartanesi’nin memleketindedin. Artık ondan ötesine karışmam, seninle onun arasında olan bir iş. Kısmetinde varsa kaşığında çıkar...”⁴ Bu yollara ayakkabı mı dayanır, baston mu dayanır, dayansa dayansa ancak demirden yapılmış ayakkabılar ve değnekler dayanır. Hatta onlar bile dayanmaz:

*Demir değneğim kırıldı
Demir çarığım delindi
Hele Miskenber bulundu
Uyan Miskenber’im uyan
Uyan nazlı yârim uyan*⁵

Biz sadece kendi masal kahramanımız olan Keloğlan’ın maceralarını bile takip etsek sonsuz çözümler hazinesi bulmuşuz demektir. “Üstelik bu Keloğlan ortalıkta dımdızlak, sivri külah, arayanı yok, soranı yok, kimi kimsesi yok...”⁶ gibi görünür lakin bu Keloğlan’da öyle bir akıl ve feraset ve dahi fent vardır ki o da kimsede yoktur. Eğer biz onu takip edersek onun nice fenni ve akıyla fenlenmiş ve akıllanmış oluruz.

Bu Keloğlan’ın çözemediği bilmece, halledemediği sorun, üstesinden gelemediği mesele yoktur. Bu masalları okuyanlar her bir çözümü bilinçaltına atar, öyle ki hayatın en karmaşık anında o bilinçaltı çözüm tekniği işe yarar ve hemen kişiye yardımcı olur. Bu yardım aynı zamanda hayatta kalmadır.

² İgnacız Kunos, *Osmanlı Dönemi Halk Masalları*, Çev.: Meral Ozan, Turhan Kit., Ankara 2009, s. 252.

³ Eflatun Cem Güney, *Masallar*, MEB Yay., Ankara 2016, s. 199.

⁴ Güney, *age.*, s. 198.

⁵ Kunos, *age.*, s. 253.

⁶ Alangu, *age.*, s. 37.

Bu yazımızda masallarda rastladığımız ve hayatın hemen her anında işimize yarayacak çözümlerden bir derleme yapmaya çalıştık. Aslında masallardaki sorunlar, sadece masallara özgü değil elbette. Bir gün, bir yerde bizim de karışımıza çıkabilecek açmazlar bunlar. Dağarcığımızda çözümler biriksin diye bu konuları derinlemesine çalışmamız lazım, özellikle çocuklarımızın bilinçlenmesi, kültürlenmesi, çözüm yolları öğrenmesi için.

Değneğin Hangi Ucu Kalın?

Ne kadar ölçerseniz ölçün, iki ucu da birbirine eşit kalınlıktaymış gibi görünen ama bir ucu daha kalın olan bir değneğin hangi ucunun daha kalın olduğunu nasıl anlarsınız?

Keloğlan'ın bu bilmeceyi nasıl çözdüğüne bakıyoruz:

Hint padişahı, Keloğlan'ın ülkesinin padişahına bir mektup gönderir, mektupta şöyle yazar: *“Ey padişah! Bu değneğin hangi ucu kalın bunu bilmeni istiyorum. Cevabını bana, sana gönderdiğim elçilerle hemen ilet. Bildin bildin, bilemedin, ordularımınla gelip ülkeni yerle bir edeceğim.”*

Padişahı bir telaştır almış, hemen vezir vüzera, âlim ulema ne varsa toplatmış. Hepsı ellerine değneği almışlar, ölçmüşler, biçmişler sanki tornadan çıkmış gibiymiş, yani değneğin iki ucu da aynı kalınlıktaymış. Padişah ne yapacağını bilmez hâlde düşünürken kızı bunu görmüş ve *“Ey babacığım seni düşünceli görüyorum, derdin nedir?”* diye sormuş. Padişah da olup biteni kızına bir bir anlatmış. Kız o zaman demiş ki: *“Aman babacığım, sen dert etme! Biz bunu bir de Keloğlan'a soralım.”*

Kız hemen gitmiş ve meseleyi Keloğlan'a anlatmış. Keloğlan gülmüş ve demiş ki: *“Aman sultanım! Bundan kolay ne var! O değneği suya atın. Hangi yanı daha kalınsa o yanı suya batar.”*⁷ Kız sevinerek hemen babasına koşmuş ve Keloğlan'ın söylediklerini aktarmış. Hemen değneği suya koymuşlar hangi yanı ağırursa o yanı işaretleyip Hint padişahına göndermişler. Hint padişah hayretle cevabın doğru olduğunu görmüş.

Gördünüz mü, bizim Keloğlan fizik de biliyormuş. Böyle bir soru karşısında kalsak biz ne yapardık acaba?

Hangisi Ana, Hangisi Tay, Hangisi Tayın Tayı

Keloğlan'ın çözdüğü bilmecelelerin haddi hesabı yok. Sorular/sorunlar ne kadar karmaşık olursa olsun onun için hiç önemli değil.

İşte bu çetrefilli bilmecelelerden biri de üç atla ilgili. Düşman ülkenin padişahı, Keloğlan'ın ülkesinin padişahına üç at gönderiyor. *“Üçü de aynı soydan, aynı boydan, aynı dondan imiş. Birini birinden ayırmanın mümkünü yok.”* Soru şu imiş: *“Bu atlardan hangisi ana, hangisi tay, hangisi tayın tayı?”* Padişah atlara bakmış, baytarları, cambazları, vezirleri, seyisleri çağırmış...

⁷ Alangu, *age.*, s. 38.

Nafile kimse hangi atın hangisi olduğunu bir türlü anlayamamış.

Padişahın kızı yine hemen Keloğlan'a gitmiş ve meseleyi sormuş. Keloğlan çözüm için saraya gitmem gerek, demiş. Alıp saraya getirmişler. Atlara bakmış ve demiş ki Keloğlan:

“Bu atları bir ahıra kapatsınlar, kapının önüne bir hendek kazıp içini suyla doldursunlar.” Öyle de yapmışlar. Biraz sonra Keloğlan ahıra girmiş ve eline bir kamçı alarak atların üzerine yürümüş. Üç at da kapıya gelmişler, orada suyu görünce önce tedirgin olmuşlar ama kamçıyı da görünce çaresiz atlamak zorunda kalmışlar. Önce bir at gelmiş, başını sağa sola yatırmış, ön ayaklarını kırdığı gibi atlamış. Keloğlan demiş ki: *“Bu anaç attır.”*, biraz sonra diğer bir at atlamış. Keloğlan yine demiş ki: *“Bu geçen onun tayıdır.”* En son kalan at da atlamış, Keloğlan bu sefer de demiş ki: *“Bu geçen de tayın tayıdır.”*⁸

Yani herkes annesini takip etmiş. Anne atlamadan yavrusu atlamamış. Keloğlan bu bilmeceyi de çözmüş.

Şeytan Kızı İsterse

Masallarımız, her zaman muhtemel soru ve sorunlara değinmez, bazen de insanoglunun aklına hayaline gelmeyecek ama bir gün muhakkak birinin başına gelmesi muhtemel sorunlara da işaret eder. O zaman dersiniz ki “Hadi canım bu kadar da olmaz!” Ama ne demiş bir şairimiz:

*Buna âlemi imkân derler
Olmaz olmaz deme olmaz olmaz*

Bu âlem mümkünler âlemidir, olmazların bile olması mümkündür.

İşte bir masallarımızdan birinde böyle “olmaz” denen sorunlar birine yoğunlaşmış:

Şeytan bir gün kafaya takıyor ve “Ben padişahın kızıyla evlenmeliyim!” diye yola çıkıyor. Saraya geliyor ve niyetini padişaha açıklıyor. Padişahı bir endişe, hatta bir korku alıyor. İnsan hiç kızını şeytana verir mi, olacak şey mi? Fakat hayır demeye de çekiniyor ve diyor ki:

-Bize birkaç gün müsaade, bir düşünelim, danışalım öyle karara varalım.

Padişah bütün danışmanlarını topluyor, düşünüyorlar, taşıyorlar fakat bir çözüm bulamıyorlar. Bir müddet sonra biri diyor ki;

-Efendim başka çaresi yok, sağır porsuktan akıl alalım.

Padişah önce anlamıyor ama sonra hemen adamlarını görevlendiriyor, sağır porsuğa durumu anlatıyorlar, porsuk hiç ilgilenmiyor ve cevap bile vermiyor. Fakat daha sonra porsuğu farklı bir zamanda kendi kendine konuşurken dinliyorlar. Porsuk kendi kendine şöyle söylenip duruyor:

⁸ Tahir Alangu, *age.*, s. 39-40.

-Koca sultan olmuş, benden akıl arar. Madem kızını vermeyeceksin, zora koşmak istiyorsun 'davulun gürültüsünü, suyun şırıltısını, kayanın gölgesini kesersen ben de sana kızı veririm' de!⁹

Durumu hemen padişaha bildiriyorlar. Cevap padişahın çok hoşuna gidiyor ve şeytana aynen iletiyorlar. Şeytan da şaşırıyor ve diyor ki:

-*Valla senin aklın değil, sağır porsuğun aklı bu.*

Şimdi diyeceksiniz ki, "Yahu böyle şey mi olur? İnsan porsuktan akıl mı alır? Masal işte!" Evet masal işte.

Ama aziz okuyucu bir de şöyle düşün: Masal bize der ki: "*En akıllı kendini zannetme! Gün olur beğenmediğin bir hayvancağızın bile çözümüne muhtaç kalırsın!*"

Buna bir örnek anlatmak isterim.

Bir Örümcek, Kral Eder Seni

Kralın biri düşmanla yaptığı savaşta korkunç bir mağlubiyete uğramış, canını zor kurtarmış ve kendisini bir ormana atmış. Ne yapacağını bilmez bir hâlde ormanda yürürken karşısına bir kulübe çıkmış. İhtiyatı da elden bırakmayarak içeriye girmiş. Kulübe boşmuş, içinde eşya namına bir şey yokmuş. Yorgun, perişan, çaresiz kral bir köşeye kendisini bırakıvermiş. Ne yapacağını düşünürken kapıdan bir örümceğin içeriye yavaşça girdiğini görmüş. Örümcek kapının tam köşesindeki duvardan yukarıya doğru tırmanmış, tırmanmış, tam tavana yaklaştığı noktada durmuş ve oradan karşı köşeye atlamış. Fakat atladığı köşede duramamış ve yere düşmüş.

Örümcek, kendisini toparlamış ve aynı noktadan tekrar tırmanmaya başlamış. Yine aynı noktadan karşı köşeye atlamış, fakat yine tutunamamış ve aşağıya düşmüş.

Örümcek defalarca aynı şeyi tekrarlayıp durmuş. Kral, örümceğin ne yapmaya çalıştığını anlamaya çalışıyormuş ki sonunda örümcek atladığı karşı köşeye tutunmuş ve tutunduğu tam o nokta ile atladığı nokta arasında bir ip germiş. Daha sonra o ip üzerinden gide gele, gide gele kendisine muhteşem bir ağ örmüş.

Olup biteni büyük bir merakla izleyen kral birden bir aydınlanma yaşamış, demiş ki:

Aman Tanrı'm! Şu örümcekteki akıl ve sabır bende yok! Karşı duvara tutunamadım diye ümitsizliğe kapılmadım, hiç yılmadım, bilmem kaçınıcı seferde, sonunda üzzerinde gidip gelerek ağını öreceği ilk ipi germeyi başardı. Ben bir yenilgiyle hemen neden pes edeyim ki!

Böyle diyen krala bir cesaret ve ümit gelmiş, kulübeden çıkmış, bir yolunu

⁹ Necati Demir, "Padişah ile Şeytan", *Anadolu Türk Halk Masalları*, Altınordu Yay., Ankara 2021, 7. Cilt, s. 364.

bulup adamlarıyla irtibat kurmuş ve sonunda yeniden krallığına kavuşmuş! Gördünüz mü, eğer hayata bir “dersler hazinesi” olarak bakarsanız her şey ve her yer bir derstir size, yok eğer bu göze sahip değilseniz kendiniz bir ders olursunuz. Zira ne demişler:

Ya ders alırsınız ya da ders olursunuz!

En iyisi mi biz ders olmayalım da ders alalım.

Köpekten Al Dersi

Bir başka masalda, köpeği yanına alarak devlerin yanına giden küçük çocuğun nasıl ölümden kurtulduğu ve hatta büyük bir hazineye kavuştuğu anlatılır:

Bir adamın üç oğlu varmış, bunlar odunculukla geçinirlermiş. Bir gün baba ormana gitmiş ama dönmemiş. Büyük kardeş gitmiş, o da dönmemiş. Bunun üzerine ortanca kardeş de onları aramaya çıkmış ama gel gör ki o da dönmemiş. Bu sefer en küçük kardeş, “İş başa düştü!” deyip yola revan olmuş. Tam o sırada evin köpeği de küçük kardeşin yanına gelmiş ve onunla gitmeyi istediğini belli etmiş.

Küçük kardeş, köpeği de yanına alarak yola düzülmüş, epeyi bir süre sonra ormanda bir kulübeye rastlamış. Kapıda bir ihtiyar varmış, delikanlıyı görünce çok sevinmiş ve demiş ki:

-Hayrola delikanlı nereden gelir nereye gidersin böyle?

Küçük kardeş cevaplamış:

-Sorma dede, babam ve iki abim ormana odun almaya gittiler, hiçbiri geri dönmedi, onları arıyorum.

İhtiyar demiş ki:

-Ben onları tanıyorum, nereye gittiklerini biliyorum, sen merak etme. İçeriye gel bir soluklar, bir şeyler ye iç, sonra yoluna devam edersin.

Yorgunluktan canı çıkan ve açlıktan perişan olmuş delikanlı bu davete pek sevinmiş ve doğrudan içeriye girmiş fakat köpeği ondan önce davranarak ihtiyarın, küçük kardeşin oturması için gösterdiği yere bir hamle ile oturmuş, delikanlı da kapının yanına sinivermiş.

İhtiyar biraz bozulmuş ve demiş ki;

-Oğlum niye yerde oturuyorsun, sedirde otursana:

Delikanlı cevaplamış:

-Orada köpeğim oturuyor, onu kaldırıp oturamam.

Meğerse bu ihtiyar, ormana kim gelirse onu öldüren bir yaratılmış, evine gelenleri, o köpeğin oturduğu yere oturtuyormuş, orası da bir tuzakmış. İnsan oraya oturunca, sedir hemen çöküyor ve oturan da doğruca bir kuyuya düşüyormuş.

Köpek sayesinde delikanlı kurtulmuş kurtulmasına da ihtiyar da illa ki öldürmeye kararlıymış.

Biraz sonra bir yemek getirerek küçük kardeşin önüne koymuş. Köpek hemen koşup gelmiş ve yemeği şöyle bir koklamış ve yememiş. Çünkü yemek zehirliymiş.

İhtiyar fena hâlde kızmış ve çocuğa niçin yemediğini sormuş. Çocuk demiş ki:
-Ben köpeğimin yemediğini yemem.

Çocuk köpek sayesinde yine kurtulmuş.

Kurtulmakla kalmamış, o ihtiyarı saf dışı ederek evinde sakladığı nice hazinelerin de sahibi olmuş.¹⁰

Masal bize der ki; bırak insanı, hayvanı bile hor görme, küçümseme. Zira bir bakarsın ondaki beceri ve fent sende yok!

Hangi Kadın Çirkinliği Kabul Eder ki!

Bir masal size bazen öyle bir akıl verir, öyle bir çözüm önerir ki şaşar kalırsınız. Dersiniz ki “Helal olsun, kırk yıl düşünsem bu aklıma gelmezdi!” Hele de bu çözüm önerisi bir de ölüm kalım meselesi üzerine olursa çok daha hayati bir kıymeti haizdir.

İşte böylesi hayat kurtaran çözüm önerisiyle eşsiz bir masal:

Bir padişah güzel kızları artık şehre sığmaz olunca, denizin ortasındaki adaya bir saray yaptırmaya karar vermiş. Saray yapılmış, kızlar oraya taşınmış, kızların başında durması için de padişah karısını görevlendirmiş. Bir de kural koymuş padişah: Adaya erkek sinek bile giremeyecek! Eee, bunu duyan erkekler daha adaya yaklaşır mı hiç!

Adada hayat mutlu şen devam ederken, bir gün balıkçının birisi yakalandığı fırtınadan canını kurtarmak için kendisini kızlar adasına zor atmış. Atmış atmasına da başına gelecekten de ödü kopmuş. Olay hemen padişahın karısına intikal etmiş. Hâliyle hanım sultan öfkeden deliye dönmüş, kimmiş bu hadsiz kişi, bilmiyor muymuş kızlar adasının erkeklere yasak olduğunu, ne cüretle buraya gelmişmiş!

Balıkçının bir kaza sonucu buraya düştüğünü anlatmaya çalışsalar da nafi! Hanım sultanın öfkesini dindirmek mümkün olmamış. Sonra diğer görevlileri de toplamış ve balıkçıya nasıl bir ceza verilmesi gerektiği sormuş. Her kafadan bir ses çıkınca uzlaşma da mümkün olmamış hâliyle. Aradan günler geçmiş, zavallı balıkçı kendisine verilecek cezayı beklemekten bir deri bir kemik kalmış.

Nihayet on gün sonra balıkçının, padişah fermanını açık açık çiğneyen bu ağır suçunun bedelinin ölüm olduğuna karar vermişler. Kararı da zavallı balıkçıya

¹⁰ **Malatya Masalları**, Haz.: Mehmet Yardımcı, Malatya Kitaplığı Yay., Ağustos 2012.

tebliğ etmişler. Fakat hanım sultan usulen de olsa yine de balıkçıya son bir isteğinin olup olmadığını sormuş.

Şimdi siz kendinizi o perişan balıkçının yerine koyun. Ölmek istemiyorsunuz fakat bunun için de sadece bir dilek hakkınız var. Acaba ne dilerdiniz de ölümden kurtulurdunuz? Hadi bakalım, buyurun!

İşte böyle bir masal okursanız, bir tek dilekle hayatınızı nasıl kurtaracağınıza öğrenmiş olursunuz. Eğer bu masalı okumadıysanız işiniz gerçekten çok zor; okuduysanız da işiniz gerçekten çok çok kolay.

Balıkçı düşünüyor, düşünüyor ve sonunda son dileğini söylüyor. Bu öyle bir dilek oluyor ki onu öldürmenin bir yolunu bir türlü bulamıyorlar ve sonunda balıkçıyı serbest bırakıyorlar.

Peki ne diyor da bir sözle hayatını kurtarıyor balıkçı? Şöyle diyor, eşsiz bir bilgelikle:

-Sultanım, madem çaresi yok ben öldürüleceğim, o zaman bu adadaki en çirkin kızı bulun, beni o öldürsün, dileğim budur.

Peki sonuç ne mi olmuş?

Saraydaki kızlar buna itiraz etmiş. Hepsi güzel olduklarını söylemişler. Sarayda bir kargaşa çıkmış. Bu kargaşayı engelleyemeyen hanım sultan çareyi balıkçıyı adadan göndermekte bulmuş, balıkçıyı ülkesine göndermişler. Balıkçı aklıyla, zekasıyla onları alt ettiğine çok sevinmiş.¹¹

Bu balıkçı, eğer kadın ruhunu bu kadar mükemmel bilmeseydi böylesi bir çözüm bulabilir miydi? Elbette hayır. Biz masal okurken demek ki aynı zamanda kadın veya erkek huylarını, alışkanlıklarını, karakterlerini de öğrenmiş oluyoruz. Elbette hiçbir kadın çirkinliği kabul etmeyecek. Hani denir ya “Çirkin kadın yoktur, bakımsız kadın vardır.” Bu sözler durup dururken söylenmiyor, insan karakterleri üzerine derin ve gizemli tahliller bunlar.

Tatlı Dil Yılanı Deliğine Sokar

Çiftçinin biri tarlasında çalışırken yan tarafta akan ırmağın üzerinde akıp giden küçük bir kutucuk görmüş. Merak etmiş “Acaba nedir ki?” diye.

Hemen ırmağa girmiş ve küçük kutuyu almış. Kapağı o kadar sıkı kapalıymış ki bir türlü açamamış. Yerden aldığı bir taşla kutunun kapağını kırarak açmış. Tam o sırada kutunun içinden devasa bir yılan çıkarak çiftçinin boynuna sarılmış. Dehşete kapılan ve ne olduğunu da anlamayan zavallı çiftçi can havliyle yılan sormuş:

-Ey yılan, ben sana ne yaptım ki beni öldürmeye çalışıyorsun?

Yılan tıslayarak cevap vermiş:

¹¹ Necati Demir, “Padişahın Güzel Kızları ve Balıkçı”, *Anadolu Türk Halk Masalları*, Altınordu Yay., Ankara 2021, 7. Cilt, s. 440-441.

-Beni bu sandığın içine senin gibi bir insanoğlu koydu. Onu arayıp bulmam mümkün değil, sen de insanoğlu değil misin, hepiniz aynısınız işte. İntikamımı senden alacağım.

Çaresiz çiftçi ne kadar da yalvarsa nafile, yılan onu sıkmaya devam ediyormuş. O sırada çiftçinin gözüne yoldan geçen bir tilki takılmış ve başlamış tilkiye yalvarmaya:

-Tilki kardeş, tilki kardeş, ne olur bana yardım et, kurtar beni bu yılanın elinden!

Tilki umursamaz bir eda ile çiftçiye cevap vermiş:

-Seni kurtarırsam benim ne kârım olacak ki?

Çiftçi canhıraş bağırmış tilkiye:

-Ne demek ne faydam olacak! Benim iki tane semiz tavuğum var. Sen hele beni bir kurtar, bir koşu gidip hemen onları sana getireceğim, afiyetle yersin.

“Tavuk” lafını duyan tilkinin ağzı sulanmış ve yavaş yavaş onlara yanaşmış. Yılan uzun uzun bakmış. Yılan demiş ki tilkiye:

-Ne bakıyorsun?

Tilki cevap vermiş:

-Sen niye bu adamı boğuyorsun, bu adam sana ne yaptı ki?

-Beni aha şu sandığa bir insanoğlu koydu, nice zamandır aç perişan o kutunun içinde mahpus kaldım, şimdi bu kutudan çıktım ve insanoğlundan intikamımı alacağım.

Tilki bir yılanı bakmış bir kutuya, akli karışmış, demiş ki:

-Yalan söylüyorsun. Sen bu kadar kocaman ve iri bir yılansın, nasıl bu küçücük kutuya sığarsın?

Yılan yemin billah etmiş, o kutudan çıktığına ama tilki bir türlü inandırılmıyormuş. Tilki tekrar demiş ki:

-Madem yalan söylemiyorsun, hadi ispatla bakalım bu kutudan çıktığına. Eğer bu kutuya tekrar girebilirsen, ancak o zaman inanacağım.

Yılan, zavallı çiftçiye bırakmış ve tekrar o kutuya girmiş. Sonra da demiş ki tilkiye:

-Bak gördün mü, kutuya sığıdım işte.

Tilki cevaplamış:

-Bak hâlâ yalan söylüyorsun, başın dışarıda kaldı.

Yılan başını da kutunun içine sokunca tilki hemen atlamış ve kutunun kapağını sıkıca kapatmış ve kutunun üzerine bir güzelce oturmuş, yılan da tekrar kutuya hapsedilmiş böylece.¹²

¹² Masal için bk. Necati Demir, “İyiliğe Kötülük”, *Anadolu Türk Halk Masalları*, Altınordu Yay., Ankara 2021, 7. Cilt: 5, s. 180-181.

Gördünüz mü tilkideki akı ve zekâyı! O tatlı ve ikna edici diliyle o kocaman yılanı nasıl da kandırdı da tekrar o kutudaki zindanına sokuverdi! Yılanı etkisiz hâle getirmek ve onun vereceği korkunç zararı defetmek için ne şiddete başvurdu ve ne de kaba kuvvet kullandı! Ve bize de demiş oldu ki “Sorunlarınızı akıl ve fent ile çözün, zira tatlı dil yılanı bile deliğine geri sokar!”

Masal der ki: Çözüm, dağın ardındadır. Dağın zirvesine tırmanıp, ardına yol bulmayı becerebilenler, çözümü de bulacaklardır. Ama dağın ardına gitmek yetiyor mu? Tabii ki hayır. Orada devler, canavarlar, yedi başlı ejderhalar çözümün başında senin gelmeni beklemekte. Yani sana der ki masal, çözümsüz değilsin, cesaret, karalılık ve akıl ve bilgelere danışmakla her türlü sorunun üstesinden gelebilirsin.